

Sisällys

Esipuhe	9
---------------	---

OSA I Pisa-menestyksen syyt ja peruskoulun rapautumisen askeleet

1. Johdanto	13
2. Kiertokouluista Pisan ihmeeseen	17
2.1 Peruskoulu yllätti kaikki	18
2.2 Poikkeuksellinen usko tasa-arvoon ja koulutukseen	19
2.3 Opettajankoulutus siirtyy yliopistoihin	22
2.4 Koulujen Adolf Ehrnrooth -pedagogiikka	23
2.5 Yksilöllisyyden vaatimus haastaa peruskoulun	25
2.6 Suomalainen koulutuspolitiikka globaalissa markkinataloudessa	28
2.7 Hyvästit kansalliselle koulutuspolitiikalle	30

OSA II Opettajien hätähuuto

3. Opettajien hätähuuto: kenen ääni kyselyssä kuuluu?	37
3.1 Millaisia opettajia vastasi kyselyyn?	38
3.2 Koontitaulukko: opettajien arvosanat kouluarjessa näkyvien keskeisten ilmiöiden vaikutuksesta peruskouluun	43
4. Digitalisaatiokehitys on kyselyn priimus: tyydyttävä arvosana 7+	45
4.1 Digitalisaatiosta ollut hyötyä, mutta myös haittaa: "Otin itse aika innokkaasti laitteet ja ohjelmat käyttöön"	48
4.2 Tekoäly ja muut tuoreimmat digi-ilmiöt: "Me aikuiset ollaan liian senioreja ymmärtämään, millaisen myllerryksen lapset käyvät läpi digitaalisten viestintäkanavien kanssa"	51

5. Älypuhelinien käytölle luokassa armovitonon 5+..... 57

- 5.1 Älypuhelinien totaalin vaikutus: "Älypuhelinriippuvuus vaikuttaa nuorten (ja aikuistenkin) keskittymiskykyyn ja sinnikkyteen panostaa pitkäjänteiseen työhön" 59
- 5.2 Älypuhelinien käytön lakisääteinen rajoittaminen: "Toivoisin parempaa tukea laista ja ennen kaikkea huoltajilta" 61

6. Painotetut opetusryhmät: peruskoulun lohkokoulutukselle arvosanaksi tyydyttävä 7+ 66

- 6.1 Kohti eriytyneitä peruskouluja: "Koulunkäyntimotivaatio on aivan erilainen kuin muilla luokilla. Näissä ryhmissä opettajalla on mahdollisuus onnistua!" 67
- 6.2 Painotetut ryhmät kiinnostusta ja koulushoppailua: "Oppilaat ovat keskimäärin koulumyönteisempiä, motivoituneempia ja opiskelutaidoiltaan taitavampia" 69

7. Koulutilojen muutoksille tyydyttävä arvosana 6+ 75

- 7.1 Uudet avoimet ja muuntojoustavat koulutilat: "Avoimessa tilassa on levotonta" 76
- 7.2 Modernien tilojen visiot ja todellisuus opettajien silmin: "Säkituolit turhia syyhyriskejä ja tappelun aiheita" 78

8. Vieraskielisten S2/R2 -oppilaiden määrän kasvun vaikutukselle kohtalainen arvosana 6+..... 87

- 8.1 Valmistavan opetuksen kesto ja riittävyys ei vakuuta: "He tarvitsisivat tukea paljon enemmän kuin koululla on varaa tai mahdollisuuksia antaa" 89
- 8.2 S2-oppilaiden ryhmittely on vaikeaa: "Aina välillä ihmetellään, miten jotkut oppilaat voivat yhä olla S2-ryhmässä, vaikka heidän kielitaitonsa on jo erittäin hyvä" 98

9. Armovitokset koulujen koon kasvulle 5½ ja opetusryhmien koon kasvulle 5..... 103

- 9.1 Koulukoon kasvu muuttaa työn arkea: "En tunne/tiedä kaikkia oppilaita enkä henkilökunnastakaan isoa osaa" 105
- 9.2 Opetusryhmien koon kasvu: "Tiimiopettajuudessa samassa opetustilassa on kolme opetusryhmää opettajineen eli 75–90 oppilasta ja yksi luokkatila, 3–4 opettajaa" 107

10. Yhdeksäsluokkalaisten koulunkäyntivalmiuksille 5 ja opetuksen vaatimustason muuttumiselle 5½ 118

- 10.1 Yhdeksäsluokkalaisten osaamistaso on eriytynyt: "On ne tosi hyvät ja sitten ne vitosen oppilaat ja semmoinen niin kuin seiskan ja kasin porukka puuttuu" 119
- 10.2 Opetuksen vaatimustasoa laskettu: "Nykyään lähes kaikki yltävät vitoseen, mikä johtaa siihen, että moni suorittaa peruskoulun oppimatta juuri mitään" 129

11. Opettajan muuttuneelle auktoriteetille 5+ 139

- 11.1 Pedagoginen auktoriteetti haastettuna: "Jos oppilas kieltäytyy työskentelemästä, vastuu on opettajan" 142
- 11.2 Työrauha pysyy kokemuksella ja valppaudella: "Tämä edellyttää suurta pelisilmää, tilannetajua, harkittua ja suunniteltua struktuuria" 148

12. Opetuksen ulkopuolisen työn lisääntymiselle 5+ 154

- 12.1 Koululle asetettujen odotusten laajeneminen: "Meille opettajille koko ajan säilytetään uusia tehtäviä, mutta mitään ei oteta pois" 156
- 12.2 Kirjaamisen ja dokumentoinnin ylenpalttisuus: "Kulttuuri on sellainen, että kaikesta pitää muistaa tiedottaa vanhempia, jottei vain syyllisty minkäänlaiseen virkavirheeseen" 161

13. Inklusion lisääntymiselle armoviton 5+ 167

- 13.1 Inklusion toteuttamiseen liian vähän aikaa ja rahaa: "Minusta inklusiossa puhuu raha, siis halu säästää, ei läheskään aina oppilaan oma etu" 172
- 13.2 Opetuksen eriyttäminen luo paljon ongelmia: "Koen itse epäonnistuvani, en osaa tukea erityisen tuen oppilaita, en ehdi eriyttämään ja ohjaamaan riittävästi" 176

14. Keskeiset syyt, jotka vaikuttavat opettajan työmotivaatioon negatiivisesti 187

- 14.1 Hallinnollinen kuormitus ja ylimääräiset tehtävät yleisin motivaatiota heikentävä syy: "Asiakirjojen laatiminen, koska eivät johda käytännössä mihinkään" 193
- 14.2 Oppilaisiin ja vanhempiin liittyvät ongelmat: "Kodit, jotka eivät anna koululle mitään arvoa ja josta oppilaat ovat saaneet negatiivisen käsityksen opiskelusta ja koulun merkityksestä" 195

15. Yläkoulun opettajan työmotivaatiota kasvattavat tekijät 201

- 15.1 Pedagoginen merkityksellisyys opettajien motivaation ytimenä: "Pienet hetket, kun näkee valon syttyvän ymmärtämisen merkiksi, ovat opettajan työn suola" 202
- 15.2 Työskentely nuorten kanssa ja heidän kasvunsa seuraaminen: "Oikeastaan kaikilla nuorilla menee ihan hyvin, eikä niistä tarvitse liikaa murehtia" 204

16. Johtopäätökset 210

OSA III Koulun romahduksen syyt ja tie ulos ahdingosta

17. Peruskoulun ahdingon syyt: kuusi teesiä..... 231

- Teesi 1: Opettajien ääntä luokkahuoneiden tilanteesta ei ole kuunneltu 231
- Teesi 2: Yhteiskunnallisen koulututkimusten tulokset on jätetty sivuun 233
- Teesi 3: Hallinnon radikaali hajautus 1990-luvulla vei päätösvallan kuntiin 235
- Teesi 4: Koulutodellisuuden monitasoisuutta ei ole huomioitu..... 237
- Teesi 5: Koulun yhteiskunnallinen toimintaympäristö on unohdettu 239
- Teesi 6: Ei ole ymmärretty, että suomalainen koulutus on osa kansainvälistä markkinataloutta 242

18. Peruskoulu uuteen nousuun 247

19. Varoittavat päätössanat: Globaalin politiikan uudet säännöt vapaille koulutusmarkkinoilla 252

Lähdeviitteet..... 255

Lähdeluettelo 269